

namaluj si svého
Covida 19

* Vesmírný kurýr *

Obsah

Přírodoškolská kronika	3
Z Centra současného umění DOX	7
Návštěva největší výstavy vlakových modelů.....	7
Studium v zahraničí	8
Z mého deníku	11
Korona s humorem	11
Osmisměrka	12
O křečkovci Břetěvi.....	12
Baví mě téma rozvoje lidského potenciálu.....	14
Poezie	16
Recenze: Písečná Žena	17
Co si pustit v karanténě	18
Co Studentská rada dělala od pololetí?.....	19
Vědci, kteří vymysleli lithiové baterie.....	20
Důležité okamžiky dobývání vesmíru	21
Rozhovor: Sametová revoluce	22
Doplňovačka	23

Vesmírný kurýr, 5. číslo • Tento časopis vydává
Gymnázium Přírodní škola • Letohradská 370/1, Praha 7,
email: casopis@prirodniskola.cz • web: www.prirodniskola.cz
redakce: Anežka Havrdová, Julie Kadlecová,
Robin Kovář, Adam Lustig, Elijáš Miffek,
Marie Pávnová, Anna Prouzová, Anežka Ptáčková
hlavička časopisu: Markéta Oplištilová
titulní foto: Bužrok a spol. (a další kreativci)
z projektu Matka líheň
foto: archiv Přírodní školy
odpovědná redaktorka: Jitka Motejková
sazba a grafika: Matouš Bičák
KVĚTEN 2020 • neprodejné

Editorial

„Mně se tu nelíbí vůbec nic,“ řekl Frodo, „kámen, schody, vůbec nic. Země, vzduch i voda tu vypadají jako prokleté. Jenže tudy vede naše cesta.“

„Tak, tak,“ řekl Sam. „A nebyli bychom tu vůbec, kdybychom byli věděli víc, než jsme se sem vypravili. Ale počítám, že tak to bývá. Hrdinské věci ze starých příběhů a písniček, pane Frodo; říkával jsem jim dobrodružství. Myslíval jsem si, že jsou to věci, jaké ti báječní lidé z vypravování chodí hledat, protože chtějí, protože jsou vzrušující a život je trochu nezáživný, takový sport, řeklo by se. Ale v příbězích na kterých doopravdy záleží, které si jeden pamatuje, v těch to tak vůbec není. Do těch jako když lidi obyčejně prostě spadnou – vede tudy jejich cesta, jak jste říkal. (...)

Ale to nejsou vždycky nejlepší příběhy k poslouchání, i když jsou možná nejlepší, do jakých se dá spadnout! Rád bych věděl, do jakého příběhu jsme spadli my.“

J.R.R. Tolkien, Pán prstenů – Dvě věže,
překlad Stanislava Pošustová

Taky vám tenhle rozhovor něco připomíná? Během pár hodin a dní se náš svět proměnil. Ocitli jsme se na visuté lávce odnikud nikam a kolem je šero. To, o čem jsme dosud jen četli, nebo sledovali ve filmech, zažíváme na vlastní kůži, a hlavně v duši. Je to čas, který nás může zlomit nebo posílit a posunout dál. ►►

Chcete nás podpořit?

Přispějte na aktivity Přírodní školy na portálu
www.darujme.prirodniskola.cz Děkujeme.

Vidím v duchu poslední den ve škole, společný zpěv a loučení, představuji si vaše tváře, hlasy, úsměvy a vnímám, že i když jsme fyzicky daleko od sebe, v duchu jsme si blíží než kdykoli předtím. A tak děkuji, že jste to nevzdali, že se učíte, píšete, pomáháte, šijete, sportujete, voláte, tvoříte, dáváte světlo a naději i kolem sebe.

Až o tomto čase budete jednou vyprávět svým dětem, nebudete už vědět, jestli mimořádný stav trval o týden méně nebo víc, pamatovat si budete to, co vám dal, jak hodně se ctí jste se výzvě dokázali postavit.

A možná si vzpomenete i na to, že se podařilo dát dohromady tohle speciální číslo Vesmírného kurýra, kterého jim dáte - jako velkou vzácnost - přečíst.

Díky všem, přeji odvalu, soucit a trpělivost. Zůstaňme spolu, přátelé milí. ■

František

Přírodoškolská kronika

František Tichý

Ohlížím se za událostmi posledních měsíců s nostalgii a vděčností za to, že jsme to všechno mohli prožít. Největší místo v Kronice ale samozřejmě dostanou dramatické události, ve kterých pořádáme až po uši...

13. února Akademie proběhla tradičně v Salsesiánském divadle, letos i díky všem dárcům, a byla rekordně dlouhá. Ale i ti, kteří večerní maraton vydrželi celý, říkají, že jim ty čtyři hodiny uběhly jako voda. Franta s Kačkou se ujali náročné úlohy moderátorů a vedli si skvěle. Hned na začátku přišlo překvapení – učitelské představení O poslušných kůzlátkách, následované Podzimním příběhem z roku 1989 s dobovými hity v podání primy a dalších přátel. Po přestávce přišla na jeviště Ríšova Stanice Lhota a Fančina autorská detektivka Dobrou noc. A po další přestávce, úplně nakonec, mohli diváci zhlédnout všemi napjatě očekávanou Saunu, autorské divadlo Jakuba inspirované románem Jaroslava Rudíše Český ráj, a fenomenální absurdní divadlo Schůze, které podle textů Daniila Charmse připravil František se svým týmem. Návštěvnost byla tradičně velká, velké díky všem, kdo to vydrželi až do konce! Končili jsme unavení ale nadšení, se sliby, že to „ještě někde chceme hrát“. Zatím se repete podařilo jen Sauně a Příběhu. Na všechna představení se můžete podívat na našem webu archiv.prirodniskola.cz.

17. února

Volitelný den proběhl hodně díky iniciativě Studentské rady, a protože jsme všichni při přípravě táhli za jeden provaz, moc se to tentokrát povedlo. A na výběr toho bylo vážně dost: Návštěva v České televizi, kde zájemci viděli např. studia, ve kterých se natáčí zpravodajství, výzkum rakoviny a oddělení zobrazovacích technik na 1. lékařské fakultě, návštěva Toulcova dvora s programem „Cesta ke chlebu“ – studenti mlátili obilí, mleli mouku, dělali těsto a pekli si svůj chleba. Program v Doxu nazvaný „#DATAMEZE: Ty jsi obsah“ se týkal rizik využívání internetu a specifik internetové reklamy, studenti si mohli prohlédnout i výstavu Petra Síse O létání a jiných snech (více informací o návštěvě Doxu najdete na straně 7). V nabídce byla také strategická stolní hra Cashflow (autor Robert Kiyosaki) zaměřená na to, aby se hráči učili kontrolovat tok peněz. Díky všem, kdo se podíleli na přípravě, a hlavně těm, kdo nás vzali na svá pracoviště.

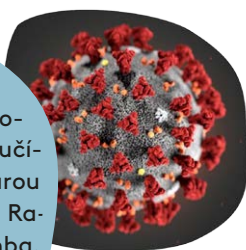

Přípravy v plném proudu Blíží se jarní výjezdy. Mí chystá pod taktovkou Marka a Petra během střed Energetiku – ta má tradičně proběhnout s německými studenty. Nýání chystají s Hankou a Járou městský výjezd pro mladší, část z nich dokonce vyráží do Písku všechno naplánovat a připravit a jsou nadšení, protože to „určitě bude skvělá akce“.

Chystáme se i na setkání s vídeňskými studenty, kteří přijedou do Prahy v polovině března, připravujeme obnovení ksiánského představení Řeka, která teče pozpátku i koncert terezínských písniček v Maiselově synagoze a samozřejmě taky Expedici. Zprávy o postupující epidemii v Číně vnímáme jako zprávy z jiného světa...

Kovidizace 2020

V pátek před jarníky má Kryštof aktualitu na *koronavirus*. Jméno Covid19 slyší většina z nás poprvé, loučíme se a rozjíždíme na prázdniny s fúrou plánů. Mnozí míří i na jih do Itálie a Rakouska, kde už tíká časovaná bomba. Není určitě náhodou, že se v těchto dnech ocitám v rodišti svého patrona v Assisi ve střední Itálii, kam dorážíme přesně ve chvíli, kdy na severu začíná zavírání celých oblastí do karantény. Sv. František se činí, a tak se vracíme v pořádku podle plánu, ale s velkým respektem. V sobotu kontaktuji bývalého studenta Jakuba, který pracuje jako doktor na infekčním oddělení na Bulovce, vymýšlím hygienická opatření ve škole, s Markem řešíme, jestli umožníme do školy přijít těm, kteří byli v zasažených oblastech Itálie. Nakonec se rozhodujeme neplašit, ale nechat vše na rozhodnutí hygienika. V neděli večer přichází zpráva o prvních nakažených v Česku.

pondělí 2. března

Dorazí nám více než deset „italských lyžařů“, všem hygiena účast ve škole povolila. Přesto nebo právě proto si pořád myjeme ruce, větráme, dezinfikujeme kliky a lavice, zdravotní komise je v pohotovosti. Ale protože se blíží konec podmínek, většina dětí řeší spíš podmínky než virus, ze kterého si mnozí dělají srandu a nelibě nesou naše neustálé otevírání oken.

úterý 3. března

Den je ve znamení přípravy *koncertu terezínských písniček*. I když se mnohde kulturní akce už ruší, nevidíme k omezení důvod, naopak považujeme to za příležitost povzbudit druhé i sebe v houstnoucí tmě. V Maiselově synagoze máme večer plno a je to síla a světlo do dalších dní. Díky Vítkovi i všem!

4. - 6. března

Během zbytku týdne v ČR přibývá počet nakažených, případy se objevují i v nedalekých Dejvicích, přesto je u nás ve škole všechno v klidu, ve středu máme ještě praktika a kroužek na matfyzu, prima a tercie cvičí divadlo na blížící se představení pro školy. Během víkendu přicházejí z Itálie stále horrovější zprávy, některé školy zavírají, omezují se divadla, zpřísnění probíhá i na bohoslužbách, šíří se strach. Přesto se ještě s pár zájemci scházíme na Šutce, kde je jen maličko lidí, a náramně si to užíváme.

pondělí 9. března

Prima a spol. ráno hraje *Podzimní příběh* pro děti a učitele z waldorfských tříd a je to báječné – herci do toho vloží všechno a diváci jsou nadšení a vytleskají nás nepočítaně krát. Když na konci zpíváme „Proč vůbec hrůzou musí člověk procházet...“, jde nám všem mráz po zádech. Odpoledne přichází zpráva, že maminka dítěte vedle ve školce je COVID pozitivní a bude se řešit, jestli všichni nepůjdeme do karantény. Během pár hodin to ví všichni a vzniká mnoho fám a nejasností. Je jasné, že není čas a musíme se připravit.

úterý 10. března

27. výročí založení *Přírodní školy*, ráno na společňáku si gratulujeme a baštíme Deli, na velkou přestávku plánujeme poradu, abychom se domluvili, jak realizovat školní výuku, kdybychom z hodiny na hodinu „spadli“ do karantény. Události nás ale předbíhají a kolem 9. hodiny přichází zpráva, že v celé ČR se zavírají od zítřka školy. Rychle ladíme a plánujeme, upravujeme délky hodin a přestávek, aby byl čas na podmínky. Před obědem zahajujeme mimořádný společňák písničkou *Půlnoční* a pak oznamujeme co a jak. Klub dneska ještě bude, je ale nutné si odnést všechny věci a čekat na zadání domácí práce, která začne v pátek. Do té doby uzavřeme podmínky.

středa 11. března

Menší sportovní akce zatím nejsou zakázány, proto se dobrovolní zájemci sejdou jak na plavání, tak i bruslení. Na dlouhou dobu naposledy.

čtvrtek 12. března

Dobrovolníci se scházejí s učiteli i se spolužáky na konzultacích ve Stromovce, je tam více než polovina školy. Sluníčko oslabuje silný vítr, ale vše klapě dobře, většina lidí uzavírá podmínky (ti, pro které nebylo reálné nebo vhodné přijet, je plní na dálku) nebo jen blbne na hřišti nebo pozoruje rybáře při výlovu. Kolem poledne vláda vyhláší stav nouze a omezuje akce na maximum 30 lidí. Proto pořád uvažujeme o dobrovolných výletech...

pátek 13. března

Začíná práce z doma a asi je to zpočátku dost napálené, protože nám chodí zoufalé reakce, jak moc toho je. Ale postupně vše ladíme a zlepšujeme. Dnes jsme také měli s KsÍ hrát Řeku ve škole Archa. Ach jo, tak jsme se na to těšili... Rakušané samozřejmě neprijedou.

Během víkendu vláda postupně zavírá obchodní centra, restaurace a většinu obchodů, od pondělí je pak vyhlášena celostátní karanténa s omezením pohybu. Tím definitivně padají úvahy o dobrovolných výletech nebo konzultacích. Svět se zastavuje a všichni se zavírají do svých pevností.

Ladím s úřadem možnou pomoc, několik našich rodin se ozývá a dává k dispozici barely a kanystry, aby do nich mohli na ČVUT stáčet dezinfekci, zapojujeme se do pomoci seniorům - dáváme dohromady, kolik jich kde potřebuje roušek, které šijí a roznášejí další dobrovolníci, utěšujeme.

středa 18. března

Máme první online učitelkou poradou, část z nás je ale ještě ve škole. Kontaktuji Pyšely, v jaké jsou situaci a jestli něco nepotřebují. Určitě roušky! Rozjždíme akci a díky mnohým z vás je na místě mají už v pátek. A s nimi i vědomí, že jsme s nimi. Skvělá akce! Odpoledne s paní Chvostovou a Anežkou prostřiháváme na Letné Simonův strom a vzpomínáme, jak jsme se tam ještě nedávno sešli celá škola.

čtvrtek 19. března

Začíná platit povinnost nosit roušky na veřejnosti, v Boleslavi pan biskup slouží u Paladia země české mše za odvrácení epidemie. Na varhany tam hraje naše paní učitelka Jana Lukášková.

Od pátku i během víkendu se nesou zvěsti, že se chystá úplný zákaz vycházení, což se nepotvrdí. Učíme si užívat každý okamžik v přírodě, budoucnost se ztrácí ve tmě. Situace v Itálii a Španělsku je jako z katastrofického filmu.

pondělí 23. března

Do rána mráz až praští, do školy jdu pěšky Trojskou, online třídnická hodina Omí, je to fajn, i když se překřikují a štěbetají... (Jára měl svoji třídu online už minulý týden). MŠMT vydává zprávu, že jestliže nezačne výuka do 1. června, zruší se maturity. Volá paní ředitelka z Pyšel a děkuje za roušky a podporu, vymýšlíme akci Pohádky pro Pyšely (ukázku jedné z pohádek najdete na straně 12).

středa 25. března Ve škole jsem sám. Od 9 hodin mám třídnickou hodinu v Ksí – je to moc fajn, od 10 více než 2 hodiny porada učitelů, mj. ladíme vizi na konec školního roku, pokud školy vůbec otevřou (Paseka v červnu a Expedice v září? Teď už víme, že Paseka letos nebude...), i když je jasné, že vše je nejasné.

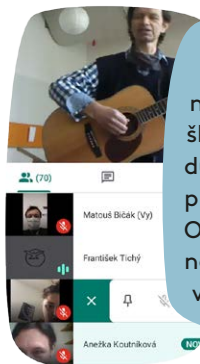
Velikonoce 2020

Jsou úplně jiné: každý se svou rodinou, ale s rostoucí nadějí. Všichni doufají, že se to zlomí, a vypadá to, že malinký zázrak se skutečně stane, nárůst křivky nakažených začíná ztrácet dech.

úterý po Velikonocích

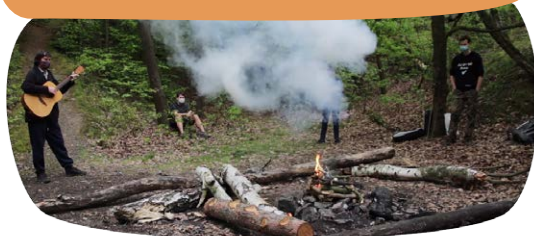
Koná se první online společňák, jsme šťastní, že se vidíme a zpíváme alespoň takhle. Tentýž den vyhláší vláda, že s obnovením výuky na 2. stupni ZŠ a SŠ se už v tomto školním roce nepočítá. Někteří jsou zklamáni, někteří se radují... Po počátečním šoku začínáme plánovat dobrovolné akce, projekty, přípravu Expedice, kterou chceme uskutečnit hned na začátku září. Online společňáky pokračují i další týdny a už je z toho tradice. K učitelům se na čtvrteční poradě připojují i kapitáni a výhled školy, klady i zápory distanční výuky i další problémy řeší společně.

Dny postupně splývají, počty nakažených i mrtvých stoupají, situace se kromě Itálie a Španělska zhoršuje v Německu a Francii, statisíce nakažených jsou i v USA. Voláme a píšeme si s mnohými z vás, ale je to dlouhé a náročné (často víc pro rodiče než pro kluky a holky), konec je v nedohlednu. Vymýšlíme další možnosti, jak pomáhat, mj. telefonickou podporu pro seniory, do které se zapojují někteří starší z vás, materiály pro léčebnu v Kosmonosech...

přelom dubna a května

Tento týden jsme měli být na Pasece, a to, že tam nejsme, je nám všem obzvláště líto. A tehdy přichází Jakub, Tomáš a Matyáš se skvělým nápadem, který také navzdory náročné situaci dotahují. V Ďáblickém háji zapálí čarodějnicový oheň i se všemi světelnými i jinými efekty (se kterými vydatně pomáhá ětán Karel), je nás jen sedm, zpíváme Čarodějnici z Amesbury a Nebeské jezdce, nad skalami zapadá slunce a my jsme sevření celým světem, ale alespoň na chvíli spolu. Den poté jsme spojeni se všemi a sdílíme to nejen online, ale především v srdcích. Díky klukům!

Když dopisuji tyto řádky, hlásí, že počet vyléčených v ČR právě překročil počet aktuálně nemocných. To je důvod k opatrnému optimismu. Rádi bychom se za týden potkali na procházce s těmi, kdo budou chtít a moct. Tak uvidíme, držíme si společně palce...

Z Centra současného umění DOX

Adam Lustig, foto: dox.cz

Jedním z volitelných programů letošního prvního volitelného dne, který proběhl 17. února, byla návštěva Centra současného umění DOX v Praze 7. Tento program neunikl pozornosti reportérů našeho časopisu.

Pro mne to byla vůbec první návštěva DOXu, to byl i jeden z důvodů, proč jsem se na tento program přihlásil. Se společným zájmem se nás ze školy sešlo asi patnáct. Nejednalo se o obyčejnou prohlídku, naopak. U vstupu jsme dostali od naší průvodkyně se slovy: „S tímhle jste tady jako doma.“ nalepovací jmenovky, které každý využil podle svého úsudku.

Jako studenti jsme měli ještě na výběr, jaký výukový program chceme absolvovat, vybrali jsme si přednášku na téma „Ty jsi obsah.“ Paní průvodkyně zahájila program představením historie internetu, přiblížila nám jak jeho pozitiva, tak i stinné stránky. Hlavními tématy byly: bezpečnost internetu, to, kdo nás (na internetu) sleduje, jak funguje reklama a jak ji rozeznat; také to, zda jsou weby, blogy, sociální sítě opravdu zdarma nebo za ně „platíme“ svými osobními informacemi, které do nich vkládáme tím, že si prohlížíme

určité věci - ty jsou nám totiž obvykle za okamžik nabízeny prostřednictvím reklamy. O těchto a dalších věcech jsme vzájemně diskutovali a program jsme zakončili workshopem, kdy jsme po skupinkách simulovali, jak probíhá k využívání našich údajů a vytváření cílené reklamy.

Ani poté naše návštěva v DOXu neskončila. Se jmenovkou s logem DOX jsme se mohli (aspoň jsme to tak pochopili) pohybovat po celém areálu, prošli jsme si zajímavé výstavy, mimo jiné oceňovanou výstavu Petra Síse „O létání a jiných snech“, zastavili jsme se v kavárně i jsme si zaběhali ve vzducholodi Gulliver, která je symbolem této galerie.

Den i program to byl povedený a přinesl nám učení zase trochu jinou formou. ■

Návštěva největší výstavy vlakových modelů na světě

Robin Kovář, foto: mec-pirna.de

Drážďanské výstaviště pořádá každoročně největší setkání vlakových modelů na světě a to na ploše 6.000 m². Zastoupeny jsou modelářské kluby a prodejci modelových železnic především z Německa, Rakouska, České republiky a Francie. Letos jsme se tam 15. února vydali již podruhé.

Cesta autem z domova do Drážďan trvala hodinu a půl. Hned po příjezdu jsme se vydali na drážďanské výstaviště. Bylo tam pět obrovských hal – dohromady o velikosti běžného fotbalového hřiště – a všechny plné modelových železnic. Výstava „Erlebnis Modellbahn Dresden“ je mezi zájemci o modelové železnice pojmem a toto setkání je určitě největším na světě. Tento rok to byl už 16. ročník.

V halách se nacházely nejrůznější krajiny – zasněžená krajina, francouzský venkov, útes s mostem nad mořem, těžba dřeva na americkém středozápadě a mnoho dalších. Samozřejmě ve všech těchto krajinách byly umístěné modely jezdících vlaků, aut, motocyklů či autobusů. V samostatné hale pak bylo postaveno obrovské kolejiště, na kterém jezdily vlaky převážející návštěvníky. Poháněly je opravdové parní lokomotivy na uhlí. Nechyběl ani přejezd se semaforem a závorami.

Na každém takovém setkání nesmí chybět spousta stánků s občerstvením a nechyběly ani zde. Také se tu prodávaly modely vlaků, aut, domů a různé modelářské pomůcky do kolejiště. Prohlídka nám zabrala celkem čtyři hodiny a poté jsme odjeli domů. V neděli 16. února výstava skončila. Kdo máte rádi modelové železnice, určitě si nenechte akci příští rok ujít. Snad již budou naše hranice otevřené. Více informací o akci najdete na www.mec-pirna.de. ■

Studium v zahraničí do Anglie a ještě zpátky

Julie Kadlecová, foto: archiv K. Večerkové

Jedním ze studentů, kteří se rozhodli odjet za novými zkušenostmi a zážitky do zahraničí, byla i Kája Večerková z Mí. Stejně jako Kryštof Švejda (viz minulé číslo časopisu) i ona odjela do Velké Británie, konkrétně do Brightonu, kde tři měsíce navštěvovala jazykové kurzy. Jak na nevšední dobu vzpomíná dnes a co nového jí přinesla?

Jak probíhal tvůj typický den v Anglii?

Chodila jsem do školy v Brightonu, ale bydlela jsem v menším městečku vzdáleném dvacet minut autobusem. Nechodila jsem ale do normální školy, byly to jen jazykové kurzy, neměla jsem matematiku, chemii etc., jenom angličtinu, díky čemuž jsem měla dost nestálý režim. Jeden týden jsem měla od osmi, druhý až od tří. Někdy jsem měla dvě hodiny ráno, pak tři hodiny nic a pak až v šest večer, různě.

Byla jsem ubytovaná u jedné paní v Peacehavenu, která mi dělala vždy snídaně a večeře, po snídani jsem buď byla doma, jela do města nebo do školy, podle rozvrhu. Pak jsem byla celý den v Brightonu – ve škole, ve městě, na pláži nebo jsem se prošla takovou krásnou cestou podél

útesů z Brightonu do Peacehavenu. Večer jsem pak většinou jezdila domů na večeri, pokud nebyly nějaké školní akce. Škola pro nás totiž pořádala různé dobrovolné aktivity, třeba organizovanou prohlídku muzea nebo anglické konverzace.

Zažila jsi nějaký kulturní šok?

V Anglii de facto vůbec nevaří. Když jsem se bavila s ostatními spolužáky, všechny rodiny, u kterých jsme byli ubytováni, kupovaly jenom polotovary z Lidlu, třeba celé špagety s omáčkou, které jenom ohřáli, a hranolky jsme měli tak třikrát do týdne. Podle mě musí být docela šílený jíst tohle dlouhodobě. Taky mi přijde úplně bláznivý, že rodiče dávají dětem ke svačině malé balíčky chipsů.

Na druhou stranu byli Angličani mnohem milejší a otevřenější než Češi. Já jsem si je vždycky představovala jako suché a odtazité a někdy to tak opravdu bylo, třeba v případě paní, u které jsem bydlela, ale když člověk jel autobusem, tak všichni říkali „honey“ a podobně, to se v Čechách nestane. U nás si člověk s cizím člověkem v autobuse nebo na ulici nepokeká.

Zajímavý kulturní šok jsem zažila nejen s Angličany, ale i se spolužáky ze všech koutů světa. Seznámila jsem se třeba s Korejkou, Japonkou a Číňankou a bylo hrozně zajímavý, že když jsme se bavily o svých koníčcích, tak ony mezi ně zařadily i koukání se na filmy a poslouchání hudby, což já taky ráda a často dělám, ale mezi koníčky bych to nezařadila.

Máš nějaký konkrétní zážitek, o který by ses chtěla podělit?

Tenhle zážitek je z úplného začátku mého pobytu. Měla jsem spolubydlící z Peru, jmenovala se Consuelo, ale říkala jsem jí Conny. Anglicky uměla jen několik základních frází, protože v Peru se jinde než na soukromých školách anglicky neučí. Letěla se čtyřmi přestupy a během cesty jí ztratili kufry, takže neměla vůbec žádnou hotovost, jenom dvě platební karty. Jedna byla jejího táty a nebyly na ní žádné peníze a ta druhá byla její tety a nefungovala. Pak jsme zjistily, že s ní nejde platit, protože není podepsaná – takže Conny si ji podepsala sama, což byl ale problém, jelikož použila svoje jméno, ale v bance měli podpis její tety. Všechno to skončilo v jednom supermarketu, kde nad námi stály

gorily z ochranky a nějaká paní na nás něco anglicky ječela, já jsem jí vůbec nerozuměla, Conny se mnou mluvila přes Google překladač ze španělštiny do angličtiny a já jsem vůbec netušila, co se vlastně děje, bylo to dost vtipný. Obecně Conny každé ráno chvíli trvalo, než si uvědomila, že jí nerozumím, když na mě mluví španělsky.

Co sis z tohoto pobytu odnesla?

Co se týče znalostí jazyka, tak jsem se spíš než v gramatice zlepšila v mluvení. Taky jsem se o sebe pět týdnů musela starat sama, od jídla přes jízdenky až po včasný příjezd do školy, byla jsem mnohem víc samostatná. Veškerý víkendový program jsem si musela sama vymyslet a zařídit. Akorát po příjezdu do Čech jsem si musela zvykat na to, že musím psát rodičům, kde jsem, a tak podobně – že život „dáleji, si, co chceš“ skončil. V Anglii jsem také potkala spoustu skvělých lidí, se kterými stále udržuji kontakt, což je super, protože si jednak cvičím angličtinu a taky se střetávám s cizími kulturami. ►►

Tím ale tvé cesty do zahraničí nekončí. Jak bude tvoje studium vypadat od září?

Získala jsem stipendium na United World Colleges (UWC), což je vzdělávací hnutí, které má 18 škol po celém světě od Indie přes Norsko po USA. V ČR žádnou takovou školu nemáme, ale každoročně se vypisují stipendia, letos to bylo osm míst. Od září budu studovat v Mostaru v Bosně a Hercegovině.

V lednu se uzavírá přihlašování do výběrového řízení, kam člověk musí poslat eseje, texty o sobě a tak, pak jsou další dvě výběrová kola, kde se píšou testy ze všeobecných znalostí a dělají aktivity, při kterých se nás snaží poznat. Myslím, že jejich cílem není vybírat studenty s nejlepším vysvědčením, ale ty, kteří mají kladný vztah ke studiu, sebevzdělávání, mezinárodní spolupráci a novým zkušenostem. Studium na UWC končí mezinárodně uznávanou maturitou IB a zprostředkují mi i maturitu z češtiny. Budu mít jen šest předmětů a ty si můžu celkem libovolně vybrat. Vzhledem ke koronavirové krizi jsou skoro všechny školy zavřené, studenti se většinou vrátili do svých rodných zemí a uvidí se. Zatím mají online vyučování, tak doufám, že se to do září nějak vyřeší a školy se otevrou. Kdyby to nevyšlo, tak bych zůstala na Přírodní škole, nic horšího by se nestalo. Pokud bych byla na normálním gymnáziu, asi by mi vadilo víc, kdybych tu musela zůstat. ■

Z výběrového řízení na UWC: studenti, kteří budou příští dva roky reprezentovat Česko na některé z UWC škol

AUTORSKÁ TVORBA

Z mého deníku

Anežka Havrdová

1. den: Máma dnes přinesla domů roušky a chtěla, abych si jednu zkusila.
2. den: Dnes se vrátila sestra, po dvou měsících v Holandsku.
3. den: Máme teď doma tolik jídla, jako nemáme ani na Vánoce.
4. den: Dnes nám zavřeli školu.
5. den: Ven už se smí jen s rouškou.
6. den: Roušky už musí mít i domácí zvířata.
7. den: Zakázali vycházet ven i s rouškou.
8. den: Každý musí být ve svém pokoji a nesmí se stýkat ani se svou rodinou, můžeme si jen volat.
9. den: Už si nemůžeme ani volat, můžeme jen sedět nebo ležet ve své posteli a koukat doblba.
10. den: Všechny nás vystřelili na Měsíc.
11. den: Přišel mi domácí úkol od pana učitele Matury, mám nakreslit stopu Neila Armstronga a Zeměkouli!
12. den: Radši se neptejte.

Koronavirová Praha (foto: Matouš Bičák)

Korona s humorem

Františka Ekrťová

Když to přišlo, snažili jsme se tvářit nešťastně, doufajíce, že nám pak učitelé budou zadávat méně práce. Chvilí nám radost vydržela, ustála i nápor samostudia, teď však přichází moment pravdy. Extrovertním lidem začínají chybět přátelé, samota začíná být buď trestem, nebo obrazem ráje, podle toho, jestli jste sami, nebo sdílíte byt s dalšími šesti lidmi.

Introvertní menšina ovšem jásá a tiskne si trička s nápisy jako: „Respektujte osobní prostor můj a mého viru.“ nebo „Tohle je pyžamo a zůstanu v něm až do večera.“ Radikálnější skupiny introvertů se sklony k satanismu se modlí, aby experimenty s protilátkami nefungovaly, „tak jak se doufalo“. Členové spolku Hnutí za dobrovolné vyhynutí lidstva taktéž jásají.

Autoři sci-fi apokalyptických děl proudí ulicemi a nasávají inspiraci, pravda – filtrovanou rouškou, ale i tak vysoce koncentrovanou, ostatní kultury-chtiví mají šanci dostat se na koncert Berlínské filharmonie nebo nějakou operu, pokud mají připojení k wi-fi. Kreativita bují jako nádor na tváři společnosti v podobě vtipů na téma „pěstování si toaletního papíru doma“.

Přišel čas páchat dobro. Heslo, kterým se řídí lidé, kteří mají doma šicí stroj nebo se prostě až moc nudí. Nebo šitím roušek prokrastinují. Protože i to je teď možné, pokud jste studenti. Studium pro ně totiž nekončí, učí se, jen s tím rozdílem, že mohou během hodiny jíst nebo nadávat hodně nahlas. Kdo se do školy těší, počítá dny do začátku května a Nestlé už pracuje na čokoládovém kalendáři počítajícím dny do konce pandemie (*text vznikl ještě v době, kdy jsme doufali, že se do školy vrátíme v květnu – pozn.red.*).

Na nemocničních odděleních výrazně přibývá pacientů s nervovými tiky, za nimiž nejspíš stojí potomci ve věku 0–8 let. V baby boxu byla nalezena pětiletá dvojčata.auta se transformují do pracoven a tajných rodičovských doupat, zatímco domy a byty ovládají děti. Školky na nouzové volání neodpovídají, jsou němé.

Aerolinky se svíjejí v předsmrtných křečích, čínská příroda kvete. Jaro 2020 je tady. ■

Osmisměrka

Anežka Ptáčková

Nejprve si napište řešení „hádanek“ a poté v ní vyluštěná slova najdete (využijte všem osm směrů, které osmisměrka nabízí). Až budete mít vyškrtaná jednotlivá slova, vyhledejte písmena, která vám zbyla, a ta přečtěte po řádcích. Tak vám vznikne tajenka.

a	s	k	k	í	n	o	p
l	i	g	a	o	a	a	a
r	m	e	a	n	n	n	r
o	f	t	s	d	i	e	y
g	o	l	e	m	j	u	b
j	á	m	d	n	n	r	y
o	i	v	m	e	é	o	r
e	l	á	s	k	y	n	j

hliněný panák se jmenuje ...
 číslo Prahy, kde aktuálně sídlí naše škola (slovy)
 zájmeno k první osobě čísla jednotného
 název nervové buňky
 nesouhlas
 třída, do které řadíme především žraloky
 český název ginkgo biloby je ... dvoulaločný
 malý kuň se nazývá ...
 jak bychom knižně vyjádřili slovo „asi“?
 místo, kam se v naší škole zapisují jednotlivým
 studentům jak plusy, tak mínusy
 celosvětová epidemie se nazývá ...
 iniciály autora Podzimního příběhu, který
 hraje naši nejmladší, Omikroni
 anglicky mínit
 K. H. Mácha: „Večerní máj byl ... čas“
 zkratka pro ruský jazyk

Rádi bychom vám tyto nelehké časy zpestřili touto křížovkou. Budeme doufat, že vás alespoň na chvíli zabaví a potěší. Děkujeme a přežeme poklidné _____ „prázdniny“.

O křečkovi Břěťovi

Kryštof Švejda, foto: biolib.cz

Pohádka vznikla v rámci projektu Pohádky pro děti v Dětském domově Pyšely na hodině češtiny při psaní slohových prací.

Kdysi dávno, před mnoha a mnoha lety, když ještě v řekách tekla místo vody čokoláda a na stromech místo šišek visely želatinové bonbóny, žil byl na jednom cukrovém poli malý křeček. Jmenoval se Břěťa. A tenhle křeček, uličník jeden, vždycky když mu jeho hodná maminka, paní křečková, povolila vylézt z nory, kde bydleli, hned se začal ládovat, div mu břicho neprasklo. Cpal do sebe barevná cukrátky, sladoučká lízátky a lepivé karamelky, ty měl nejraději. Maminka mu vždycky říkala: „Jestli se budeš pořád takhle ládovat všemi těmi sladkostmi, ztloustneš natolik, že se už k nám do nory nevejdeš“. Břěťa byl ale tvrdohlavý křeček a nedbal na maminčiny rady. Den co den se cpal a cpal, jen co mu dech stačil. Jak tak míjel čas, Břěťa si všimnul, že se mu břicho postupně mění v břicho a pak v pořádný břich. ▶▶

Jednou se takhle Břěta vracel z procházky, na které si dopřál alespoň tucet dobroučkových bonbónků, a všimnul si, že přední packy do nory strčí, ale zadní za těmi předními už nějak nechťejí. No prostě a jednoduše, už se do nory nenasoukal. Máma mu vyhubovala: „Břěto, Břěto, copak jsem ti to neříkala, že se nesmíš tolik cpát?“ Břěta byl smutný a styděl se za to, že maminku neposlechl, a tak ji poprosil, aby mu pomohla a poradila mu, jak by se mohl svého obrovského břicha zbavit. A protože maminka Břětu měla ráda, řekla mu: „Jistě že vím, znám totiž recept na kouzelnou polévku, která tě coby dup zbaví tvého velkého břicha. Ale bohužel tu nemám všechny přísady, co jsou do polévky potřeba.“ A pokračovala: „A proto mi musíš dojít pro tři věci.“ Břěta rychle přikývnul, protože nechťel být tlustý ani o minutu déle. „Musíš se vypravit do země, kde na polích neroste cukrová vata, kde v potocích nezurčí limonáda a ze stromů nepadají čokoládová vajíčka. A z této země mi přineseš jednu mrkev, jednu hlávkou zeli a nakonec jedno jablíčko.“ Jen to maminka dořekla, pelášil Břěta směrem, kam mu ukázala.

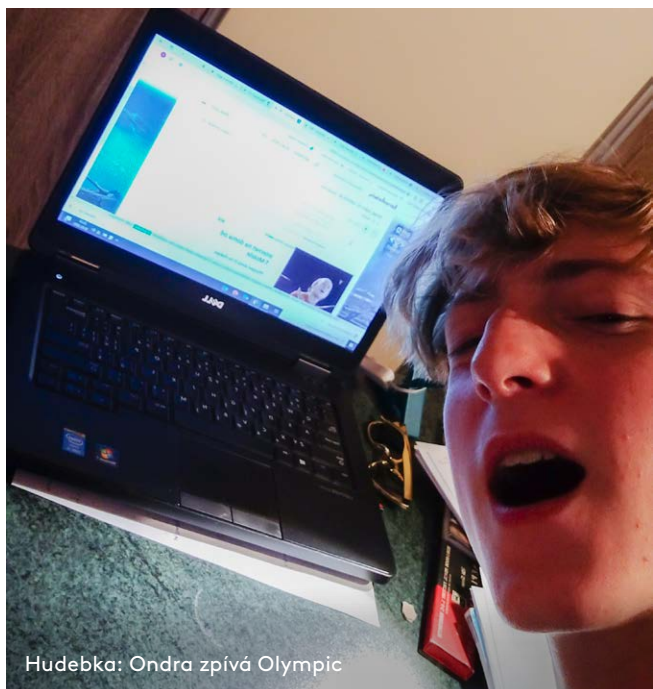
Tři dny a tři noci se Břěta plahočil, až nakonec došel do země, která vypadala úplně jinak než ta jeho. Potkal v ní starého křečka a ten se ho ptal, proč že přišel a co že potřebuje. Břěta pověděl starému křečkovi všechno, co se mu přihodilo. Křeček si ho pohledem změřil od zadních pacek až k předním, laskavě se usmál a podal Břětovi jablko, hlávkou zeli a mrkev. Břěta se podivoval, co mu to starý křeček dal, v životě nic takového neviděl, ale proto, že se mu už stýskalo po mamince, vydal se zpět ke své noře.

Tři dny a tři noci mu trvalo, než doklopýtal do své země. Položil věci, které přinesl, před noru a prosil maminku, aby mu uvařila tu kouzelnou polévku, která ho zbaví velkého břicha. Maminka se zasmála a povídala: „Podívej se na sebe, Břěto, vždyť ty jsi cestou tam a zpátky zhubnul natolik, že už žádnou kouzelnou polévku nepotřebuješ.“ Břěta se na sebe podíval a opravdu, velké břicho mu zase splasklo na malé bříško, takové, jaké vždycky měl. Zaradoval se a sliboval mamince, že se už nikdy nebude tolik přecpávat sladkostmi. ■

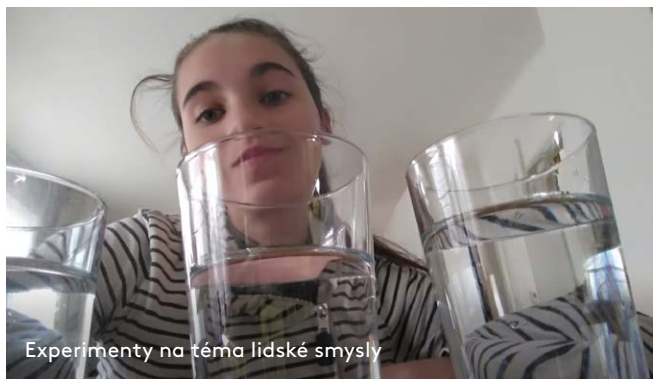
GALERIE: DOMÁCÍ STUDIUM

Adamův tělocvik na Letné

Hudebka: Ondra zpívá Olympic

Experimenty na téma lidské smysly

Baví mě téma rozvoje lidského potenciálu

Ondřej Fábry, foto: archiv L. Rážgové

Lenku Rážgovou známe všichni jako naši školní psycholožku. V následujícím rozhovoru nahlédneme do jejího dětství a mládí. Dozvíme se, jak se dostala k profesi psycholožky, i to, že hrála vrcholově volejbal, a ještě daleko více.

Kde jsi vyrůstala?

Narodila jsem se a vyrůstala na Praze 4. Bydli jsme na okraji Prahy hned u Milíčovského lesa – což bylo skvělé, protože jsme si tam chodili po škole hrát. Odpoledne jsme byli pořád venku, hodně jsme jezdili na kole... Nebo si pamatuju, jak jsme vedle našeho paneláku stavěli domeček pro kamarádku morčata z jetele a trávy.

Máš nějaké sourozence?

Mám mladší sestru.

Jaké byly tvé vztahy s rodiči?

Naše rodina měla vždycky dobré vztahy – od mala až doteď vycházím s mamkou i tatínkem dobře. Máme podobné hodnoty a vidění světa, takže se s nimi často a ráda radím, když potřebuju jiný pohled na věc nebo když nevím kudy kam.

Jaké jsi měla dětské lásky?

Pamatuju si, když mi poprvé jeden kluk řekl, že mě má rád. Bylo to na zahradě na chalupě, byl slunečný letní den a já jsem myslím seděla v houpací síti... Jinak byly moje dětské lásky různé – od mala jsem si psala deník a to bylo jeho hlavní téma! Úplně vidím, jak jsme si s jedním klukem někdy na začátku základky posílali dopisy – na obálky jsme kreslili srdíčka a psaní se pak většinou otevírala v partě – on v partě kluků a já v partě holek. No prostě taková klasika.

Vím, že jsi hrála volejbal. Jak to bylo s tvou sportovní kariérou?

Volejbal (šestkový) jsem hrála vrcholově asi pět let, před tím spíš jen rekreačně. Na konci základky jsem se dostala do klubu Slavia Praha a do národního týmu do předkadeček a pak jsem tam hrála ještě jako kadetka a juniorka. Do vrcholového sportu jsem se dostala vlastně dost náhodou – hrála jsem jen rekreačně u nás v klubu na základce. Jednou za rok byl turnaj,

kam vysílaly týmy všechny kraje, a náš klub tam taky vyslal dva lidi – včetně mě, protože jsem byla vysoká. Na tom turnaji se vybíral širší tým do národáku a probíhalo tam i různé testování, třeba v běhu a tak, měřila se výška a dosah ruky... A jak jsem byla vysoká, tak jsem získala hodně bodů a do výběru se dostala. Sport mně dal celkově hodně – naučila jsem se týmovosti, trpělivosti, disciplíně a třeba také tomu, co je to doslova chytit druhý dech. Fyzická příprava byla opravdu náročná a obecně jsme mnohem víc fyzicky dřeli, než hráli s míčem.

Kolikrát týdně jsi trénovala?

Čtyřikrát týdně odpoledne. Ještě jsem trénovala dopoledne jednou týdně v posilovně – měla jsem domluvené na gymplu, že jsem místo jednoho tělocviku chodila k nám do školní posilovny. Všechny víkendy byly zápasy, hodně jsme jezdili po celé republice. Když nebyla extraligová sezona, trénovalo se v národním týmu. Byl to jeden velký kolotoč. Ale měli jsme dobrou partu a těch pár let mě to fakt bavilo.

Měla jsi nějaké velké či větší sportovní úspěchy?

S týmem Slavia Praha jsme vyhráli extraligu kadetek ČR. Na tu sezonu vzpomínám nejradši, protože jsem pořád hrála v základní sestavě. S dorosteneckým národním týmem jsme celkem hodně cestovali a hráli v zahraničí, ale třeba na mistrovství světa jsme žádné dobré umístění nezískali. Pro mě byly zajímavé hlavně cesty samotné, třeba taková cesta do Moskvy.

Jakou sis vybrala střední školu a co pak bylo dál?

Chodila jsem na čtyřleté všeobecné gymnázium a ve třetáku se rozhodla, že chci jít na psychologii. Vedla mě k tomu paradoxně hodně negativní zkušenost s naší školní psycholožkou – spolužačka měla vážné psychické problémy a ona to brala dost na lehkou váhu. S tou spolužačkou to bohužel špatně dopadlo.

A co bylo se sportem, když ses rozhodla jít na vysokou?

Když jsem šla na psychologii, rozhodla jsem se s vrcholovým sportem skončit. Na psychologii jsem se dostala napoprvé, takže jsem hned po gymplu nastoupila na vysokou a najednou se mi otevřel úplně jiný svět. Nedovedeš si představit mou euforii, když jsem po maturitě měla poprvé v životě volné celé prázdniny, před tím jsem pořád trénovala a hrála. Doteď si hodně vážím volného času a snažím se ho využít naplno. Na vysoké se to projevilo třeba tím, že jsem odjela studovat na Erasmus do Finska, pracovat a cestovat na Nový Zéland nebo třeba do severní Indie do Himaláje na dobrovolnický projekt. Tam jsme pomáhali stavět klášter a učili děti na místních školách.

U nás pracuješ jako školní psycholožka. Co jiného ještě děláš?

Teď jsem hlavně na rodičovské dovolené. Jinak u vás ve škole pracuju jako psycholožka už devátým rokem. Kromě toho se věnuju koučování a psychologickému poradenství a pomáhám ještě s akceleračním programem pro začínající podnikatele. Pracovala jsem také v několika neziskovkách – třeba na Lince bezpečí, v Jedličkově ústavu, věnovala jsem se pěstounským rodinám nebo dětem ve vyloučených lokalitách. Mám zkušenosti z práce ve velkých nadnárodních firmách, kde jsem například koučovala zaměstnance nebo pro ně dělala zážitkové workshopy na různá témata. Starala jsem se tu také o zaměstnávání lidí s postižením nebo o podporu neziskovek. Udělala jsem si také doktorát na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, moje disertační práce se zaměřila na téma „rozvoj schopnosti učit se“.

Celkově mě moc baví téma rozvoje lidského potenciálu – věřím, že každý má v sobě všechno, co potřebuje k tomu, aby se ve svém životě posouval vpřed a „vzkvétal“. Jen to někdy nevidíme nebo nemáme čas si to uvědomit. ■

Mít

Bužrok a spol.

To jediné, co máme doopravdy
a o co jsme se nikdy neprosili,
klec, z jejíhož nitra hledáme své pravdy.
Tam, pod prachem cest, jež jsme nyní smyli,
se ukrývá to jediné, co nám doopravdy patří.
Hromada masa a zauzlené žil,
výztuže z kostí a vnitřnosti slizké.
Tam, pod prachem cest, jež jsi nyní smyl,
nad zraky, pod vlasy, za čelem, co je nízké,
se skrývá to jediné, co ti doopravdy patří.
Skrze závit nitra, v uzly smotaném
bludišti myšlenek. Pud sebezáchovy
je slabší než touha po něčem... jiném.
Tajemství. Animal spirit na něj vždycky odpoví.
Touha po tajemství je to jediné, co nám doopravdy patří.

* Animal Spirit – z latinského „dech, který probouzí lidskou mysl“ – emoční a psychologické faktory, které nás nutí jednat.

Chtěla bych se zeptat

Autorka nechtěla být jmenována

Chtěla bych se zeptat vás...
zda neděsí vás pádící čas?
Chtěla bych se zeptat řidičů, co nepouští na přechodu,
co jim který chodec udělal?
Chtěla bych se zeptat nerudných prodavačů,
proč zákazník přede mnou hrůzou ze stavu účtu zbělal?
Chtěla bych se zeptat mámy,
jestli taky nevěděla, co chce v životě dělat?
Chtěla bych se zeptat táty,
koho měl na světě nejvíc rád?
Chtěla bych se zeptat lásky,
proč má tak zvláštní vkus?
A taky bych se chtěla zeptat,
jestli tohle není jen nějaký hloupej pokus?
Jestli už je to vážně, jako opravdu,
ne jen na zkoušku.
A taky tebe bych se na tohle
všechno chtěla zeptat.

Cítím

Amálie Anna Borovková

Cítím své srdce tlouct.
Cítím písek mezi prsty na nohou.
Cítím mozoly strhané na dlaních.
Cítím pot stékající po lících.
Cítím kůži spálenou (od sluníčka).
Cítím, jak se mi zavírají, otvírají víčka.
Cítím, jak padám do písku.
Cítím bolest hlavy po pořádné ráně.
Cítím prohru, ale vím, že tady mám bejt.

A vás taky.

A vás.

Ale asi bych se nejvíc chtěla zeptat sebe.

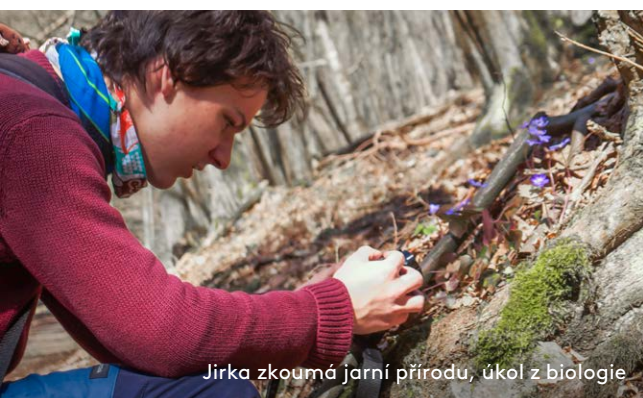
Proč si tyhle otázky nepoložím sama?

Proč na ně hledám odpověď někde za humnami?

GALERIE: DOMÁCÍ STUDIUM

Anežka vyrábí pexeso na téma starověkého Egypta (UK)

Jirka zkoumá jarní přírodu, úkol z biologie

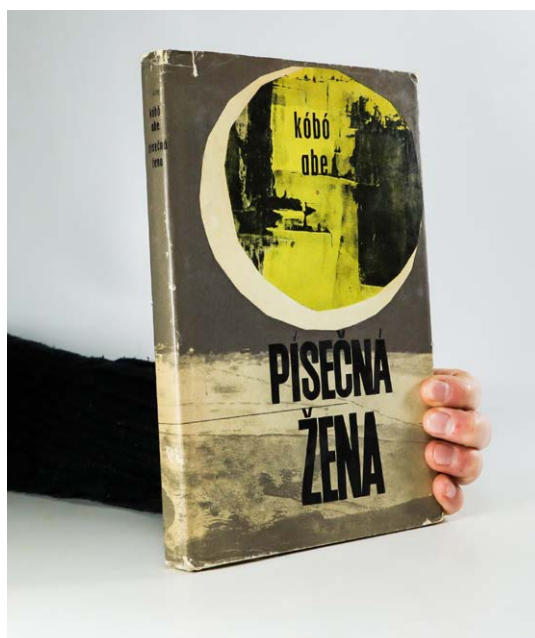

Matyáš tančí Labutí jezero

Písečná Žena aneb nikdy nekončící koloběh šedi

Bedřich Satrapa, foto: knihobot.cz

Japonský autor Kóbó Abe (1924-1993) se ve své nejznámější knize Písečná Žena (Suna no onna) věnuje tématu klaustrofobického a naprosto bezvýsledného všedního života v kapitalismu. Přivádí nás do přízračného prostředí vesnice vybudované v písečných jámách, ve které je hlavní hrdina přinucený žít a pracovat.

Kóbó Abe je dnes jedním z nejznámějších japonských spisovatelů vedle magického realisty Haruki Murakamiho a kontroverzního obhájce estetiky Yukio Mishimy. Abe se ve své tvorbě věnuje avantgardnímu surrealismu, pro jeho díla je typická i kritika moderní společnosti. Byl členem komunistické strany a pro kritiku byl ze strany vyloučen. Vystudoval lékařství, ale svému povolání se nikdy nevěnoval, pozornost upřel na psaní. Písečná žena byla – a pořád je – jeho stěžejním dílem. U nás vyšla poprvé roku 1965, pouhé tři roky po svém vydání v Japonsku. Za zmínku stojí i stejnojmenný film, který byl kritiky kladně ohodnocen na filmovém festivalu v Cannes roku 1964.

Román, z něhož je zřejmý očividný vliv Franze Kafky, sleduje bezejmenného hrdinu, kterak se pokouší dostat z písečné jámy, kam byl lstí vlá-

kán neznámými vesničany. Jeho úkolem je lopatou odhazovat neustále postupující písek, bortící se z písečných stěn svého vězení – naprosto zbytečná práce, jejíž konec je v nedohlednu. Spolu s ním je do této práce nucena i žena, která v díře tuto práci vykonávala celý život a je s ní smířená. Mezitím, co se hrdina neustále pokouší o to dostat se z jámy ven na svobodu, žena se na jeho snažení dívá s pozvednutým obočím. Nechápe koncept svobody, protože se s ní nikdy nesetkala, a nedokáže něco tak abstraktního pochopit. A stejně jako žena kdysi, i muž pomalu zapomíná na to, že existuje i svět mimo písečné stěny jeho vězení. Nakonec však dostává šanci se odtud dostat a je na něm, jestli ji využije.

A jako je v jámě on, můžeme se tady ocitnout i my – nuceni do nikdy nekončícího „přehazování písku lopatami do kbelíku“. Kóbo Abe nám nastavuje zrcadlo a poukazuje na naše pachtění se životem. Na první pohled se práce hrdiny zdá bezvýsledná, bezvýhodná a ryze sisyfovská. Ale na druhou stranu, jak velký je rozdíl mezi jeho prací a denní rutinou manažera, učitele nebo pracovníka na úřadě? Odklizení písku po určitý počet hodin, bez důvodu a bez cíle... Opravdu se to tak liší od našich všedních životů, které nám dávají falešnou iluzi svobody a smyslu? ■

Hodnocení: 84/100

Co si pustit v karanténě

Bedřich Satrapa

The Colour out of Space (2020) – 2,5/5

Nejnovější zpracování legendárního příběhu H.P. Lovecrafta potvrzuje to, že Nicholas Cage byl zrozen k tomu hrát v indie hororech. Po úspěchu Mindy je zpátky a ve stejně dobré formě. Jeho herecké výkony táhnou jinak docela příběhově slabý film dopředu spolu s naprosto nádhernými vizuálními efekty. Jestli máte rádi béčkové horory anebo herectví Nicholase Cage, tohle je rozhodně film pro vás.

Terry Pratchett - Barva kouzel (1993)

2,5/5 Prvotní fantasy román ze série Zeměplocha sleduje strastiplnou cestu vyhořelého čaroděje Mrakoplaše a vždy optimistického turisty Dvoukvítka po zákoutích světa umístěného na zádech létající želvy. Humor občas trochu mine, ale jinak na fantasy poměrně solidní titul.

TIP PRO MLADŠÍ

The Platform (2020) – 3,5/5

Film, který ani nenapadne svou kritiku současné společnosti nějak zaobalovat, prostě vás s ní třískne přes hlavu. Původně španělský drama film (nyní i na Netflixu) se věnuje ztrátě ideálů, lidské hamižnosti a rozdílu mezi lidmi a zvířaty v kulisách kapitalistického Danteho pekla. Film je ale trochu zbytečně roztažený a kvůli tomu jinak docela solidní konec působí ploše a pateticky.

Danny Brown – Atrocity Exhibition (2016, experimentální hip hop) – 4,5/5

Mezitím, co se většina umělců zabývá stavem, který vzniká konzumací drog a alkoholu, Danny Brown se na svém albu věnuje tomu, co přijde poté, když drogy přestanou působit. Depresivní, sebenenávisť přeplněné album, na kterém Danny se svojí čtvrtou oktávou skoro tancuje na kostrbatém, naprosto šíleném pozadí. Hned, jak si zvyknete na jeho netypický hlas, vás Danny chytne a už nikdy nepustí.

Fionna Apple – Fetch the bolt cutters (2020) – 3/5

Industriální pop se asi nejvíc blíží žánru, ve kterém se tohle album pohybuje. Pitchfork a Metacritic, dva nejuznávanější kritici na internetu, dali tomuto albu perfektní skóre, což je něco, co se jen tak neděje. Album je zaměřené na bubny, které doprovází zvuky všedního života (od psů po nerozeznatelné zvuky), a sem tam uslyšíte i piano spolu se Fionniným typickým zpěvem. Rozhodně zajímavá a netradiční zkušenost.

Co Studentská rada dělala od pololetí?

Tomáš Kudláček

V následujícím článku přinášíme informaci o činnosti Studentské rady (dále jen Rada) od února až do května.

V únoru proběhl v pondělí 17. 2. volitelný den. Zástupcům studentů se ho povedlo prosadit na letním učitelském soustředění, ale nakonec proběhl stejně trochu jinak, než jsme zamýšleli. Netrval celou dobu vyučování, tedy celý den, ale jen během dopoledne. Důvodem bylo především časté odpadání pondělních odpoledek a také to, že mnoho programů by nevystačilo na celý den. Tak či tak, volitelný den se vydařil. Organizačně se vše zvládlo, nabídky programů byly poměrně pestré a s mnohými přišli i samotní studenti (článek o jednom z programů najdete na straně 7). Některé se ale nepovedlo realizovat kvůli pozdní přípravě a nedostatečné domluvě s učiteli. Na tom ale do příštího roku zapracujeme.

Volitelný den jsme zhodnotili hned v úterý poté na jednání Rady. Podobně i Akademii, která proběhla v týdně před tím. Ohlasy byly vcelku pozitivní, sešlo se ale i několik připomínek, např. dělat volitelný den jindy než v den s odpoledním vyučováním. Akademii i volitelný den jsme pak 20. února reflektovali také na jednání společně s učiteli. I mezi učiteli byly pozitivní ohlasy. Různých návrhů a podnětů se ale také několik sešlo – na ty se můžete podrobněji podívat do zápisů.

Velkým tématem, kterým jsme se na společně radě zabývali byl podmínkový systém, tedy věc, která je v Přírodní škole funkční už velmi dlouho bez nějaké větší změny. Ani my neplánujeme nějaké razantní reformy. Objevili jsme však několik konkrétních problémů, které v systému jsou, jako např. psaní testů v hodinách, množství povinných podmínek v předmětu a další. Abychom mohli začít náměty řešit, vznikla skupinka studentů, která by měla všechny podněty a návrhy shromáždit, co nejlépe je konkretizovat a navržené řešení konzultovat s učiteli. Finálně by se sebrané návrhy měly diskutovat na letním učitelském soustředění.

Po jarních prázdninách jsme se překloupili do období blížícího se konce podmínek. Jednání rady se proto omezila na minimum, kdy se pouze hodnotila práce dispečerů a probíral program fóra, aby si i kapitáni mohli v době velké přestávky plnit podmínky.

Po skončení dalšího podmínkového období naši činnost, spolu s děním na celé škole, přerušila situace spojená s virem Covid-19. Od té doby zůstáváme doma se samostudiem a jednání Rady se konají pouze výjimečně, a to formou videohovorů. Zatím jsme se takto „sešli“ již dvakrát, vždy spolu s učiteli. Věnovali jsme se aktuálnímu distančnímu studiu – co nám na něm vyhovuje, co ne a co by se mohlo změnit. Dále jsme se věnovali plánu na zbytek školního roku. Dalším, zatím největším, tématem je podmínkový systém. S jeho revidováním jsme začali na konci února a nyní se mu věnujeme intenzivněji. Seshbírali jsme poměrně mnoho podnětů a připomínek k podmínkám, jejich nastavení a plnění. Momentálně nad sepsanými návrhy přemýšlíme spolu s učiteli a vybíráme z nich ty nejdůležitější, které budeme řešit v létě na soustředění.

Na učitelském soustředění se mimo jiné vrátíme i k distančnímu studiu, které teď probíhá, a pokusíme se z něj vybrat to, co by bylo možné zavést do běžného provozu a díky tomu zjednodušit nebo zefektivnit výuku, plnění a zadávání podmínek atd. Zároveň se snažíme co nejvíce komunikovat se všemi studenty: informujeme je o závěrech z jednání nebo sbíráme náměty na volitelné červnové aktivity a zářijovou Expedici.

Máte nějaké téma, které bychom měli za studenty řešit na učitelském soustředění? Nebo máte námět na to, co ze samostudia bychom mohli zavést i do běžného provozu ve škole? Své nápady a návrhy nám posílejte na mail studenti@prirodniskola.cz ■

Vědci, kteří vymysleli lithiové baterie, vyhráli Nobelovu cenu

Text a ilustrace: Matyáš Spěvák

Nobelovu cenu za chemii 2019, jejíž předávání se konalo ve švédském Stockholmu, dostal vědec John Goodenough spolu s kolegy Stanley Whittinghamem a Akiro Jošinou. Byli tak odměněni za svůj klíčový podíl na vývoji lithium-iontových baterií. Lithiové baterie používáme například v počítačích, mobilech, kalkulačkách, hodinkách nebo třeba u dálkového ovládání auta. Díky těmto vědcům mají velkou životnost a menší váhu a velikost. Jak se vědcům podařilo vyvinout tyto baterie a jak jejich objev ovlivnil náš život?

Jak fungují lithium-iontové baterie

Baterie tvoří dvě elektrody, kladná katoda a záporná anoda, oddělené membránami a tekutým elektrolytem, který představuje „můstek“ pro nabití ionty putující od jedné elektrody ke druhé (viz obrázek).

Při nabíjení uvolňuje katoda vyrobená ze slitiny lithia ionty. Ty se přesunují k záporné anodě, která je obvykle tvořena uhlíkem. Ionty z katody se skryjí v uhlíkových vrstvách anody, kde čekají, až bude energie v baterii někdo potřebovat. Pak se naopak ionty vrátí opačnou cestou nazpátek ke katodě, kde se setkají s elektrony přicházejícími z druhé strany sepnutého obvodu.

Lithium – ideální prvek s velkým ALE

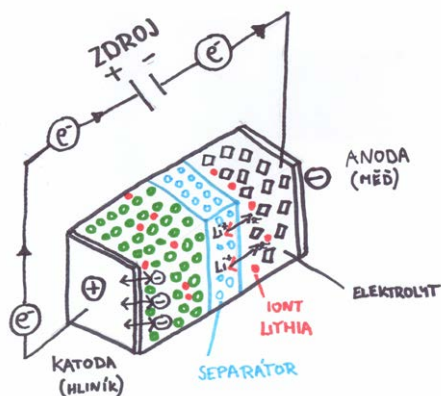
Lithium se zdálo být ideálním prvkem pro baterie hlavně díky své malé hmotnosti. Má to však i jeden problém, je vysoce reaktivní s kyslíkem, a proto začne ve vzduchu ihned hořet. Po celé století si lidé nevěděli rady, jak tento problém vyřešit, a používali raději nepraktické a těžké olovené akumulátory.

Jak vědci baterie vymysleli

První funkční lithiovou baterii vymyslel v 70. letech 20. století Stanley Whittingham, a to když zkoumal vlastnosti sulfidu titaničitého. Náhodou zjistil, že je jakousi mnohvrstevnou pláští obalující ionty lithia. Tím ale nebrání lithiu ve správné reakci a zároveň ho není v baterii potřeba tolik. Menší množství lithia pak znamená více stabilní baterii. Směs lithia a sulfidu titaničitého umístil Whittingham do katody. Do anody pak přidal čisté lithium. Objevil se ale problém, protože kovové čisté lithium se

často prorostlo do katody, čímž znemožnilo přechod iontů. Postupné přerůstání kovového lithia z anody do katody způsobilo zkrat a mnohdy i výbuch. Jemným krystalkům lithia, které se prorůstají do okolí, se odborně říká dendrity.

Po neúspěchu Whittinghama se začal o problém zajímat i John Goodenough. Ten hledal řešení, jak zvýšit výkon baterie. Nahradil zásaditý sulfid titaničitý v katodě oxidem. Konkrétně smísil oxid lithia a kobalt (LiCoO_2). Tím zvýšil napětí v baterii na dvojnásobek a její výkon na čtyři volty. Stále to však nevyřešilo problém kovového lithia v anodě a časté výbuchy.

Tímto problémem se nedávno zabýval i třetí vědec, Japonec Akiru Yoshino. Ten hledal různé látky a experimentoval s nimi a pokoušel se nahradit nestabilní čisté lithium v anodě. V katodě zanechal směs oxidu lithia a s kobaltem. V anodě se mu nakonec osvědčil ropný koks, který se vytváří za vysokých teplot z ropy. Při důkladné výrobě můžeme dosáhnout až 99 % čistého uhlíku. Tím odstranil z anody kovové lithium, které tvořilo dendrity a mohlo i vybuchovat, a umožnil tak masovou výrobu baterií, které byly nyní stabilní. Životnost kvalitních baterií se pohybuje okolo 15 let. Baterie prodává hlavně firma Sony.

Zasloužená odměna

Vědci cenu dostali 8. října 2019, při slavnostním ceremoniálu. Rozdělili si odměnu ve výši 21,4 milionů korun českých. Zajímavé je, že Johnu Goodenoughovi je nyní už 97 let.

Díky třem vědcům tedy dnes používáme lithiové baterie skoro ve všem, v tabletech, mobilech a mnoha dalších přístrojích. Jsou malé, lehké a stabilní. Už si to bez nich ani nedovedeme představit. ■

Důležité okamžiky dobývání vesmíru

Františka Ekrťová

4. 10. 1957: Sputnik

- první družice (SSSR)
- měla jen jediný vědecký přístroj – vysílačku

3. 11. 1957: Sputnik 2

- první živý tvor ve vesmíru – pes Lajka

31. 1. 1958: Explorer

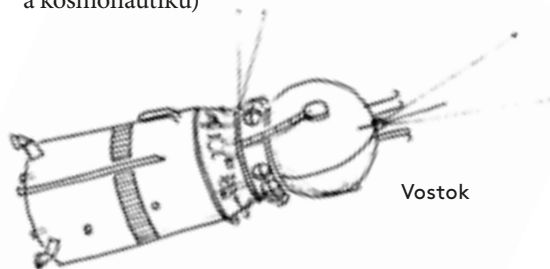
- první americká družice
- zaznamenala existenci radiačních pásů Země

12. 9. 1959: Luna 2

- první člověkem vyrobený objekt, který dosáhl vesmírného tělesa (nabourala do Měsíce)

1. 11. 1959

- vznik NASA (Národní úřad pro letectví a kosmonautiku)

Vostok

12. 4. 1961: Vostok

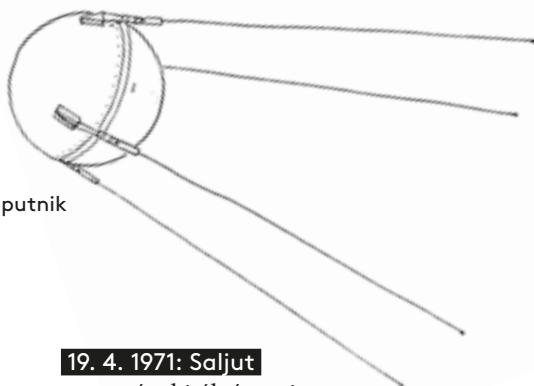
- první vesmírný let s lidskou posádkou
- Jurij Gagarin
- délka letu 1h 48min

18. 3. 1965: Voschod 2

- první výstup do volného kosmu
- Alexej Leonov

20. 7. 1969: Apolo 11

- první člověk na Měsíci
- Neil Armstrong, Michael Collins, Buzz Aldrin
- dopravili na Zem 21,55 kg měsíčního materiálu

Sputnik

19. 4. 1971: Saljut

- první orbitální stanice
- na oběžné dráze byla 175 dní

3. 3. 1972: Pioneer 10

- první sonda, která dosáhla Jupiteru
- míří mimo sluneční soustavu a nese plaketu s poselstvím jiným civilizacím

20. 11. 2004: Spirit a Opportunity

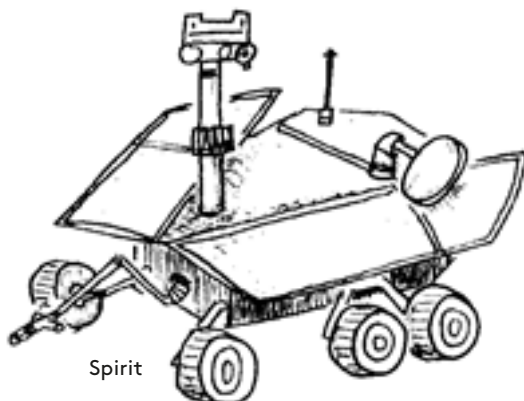
- první sondy na Marsu

Pioneer 10

2024

- SpaceX (Space Exploration Technologies Corporation) plánuje pobyt prvních lidí na Marsu

Spirit

Běhá mi mráz po zádech, když slyším Modlitbu pro Martu

Tomáš Kovář, foto: archiv autora

Tento rozhovor se bude týkat sametové revoluce, která se odehrála v roce 1989. Rozhodl jsem se ho vést se svým tátou, protože v té době byl stejně starý jako já dnes.

Jak vypadal tvůj den 17. listopadu 1989?

Myslím, že první půlka dne byl úplně obyčejný pátek. Škola do dvou, hnusný jídlo ve školní jídelně, dost možná rozlitéj čaj pod stolem jako bonus pro uklízečku. Klasika. Odpoledne pak doma, určitě jsem stavěl rádio na VKV nebo vysílačku. Ani jedno tehdy nešlo koupit. Víím, že starší brácha Ondřej jako student medicíny odešel odpoledne na demonstraci na Albertov. Nic mi to neříkalo – ani demonstrace, ani jméno Jana Opletala. Nevím, kolik přesně bylo, někdy kolem šesté večer, byla již tma, když jsem přes zavřená okna slyšel skandování „Češi pojďte s námi“. Bydleli jsme s rodiči nedaleko nábřeží, kudy se valily davy lidí z Albertova na Národní třídu. Zašel jsem do kuchyně a řekl to rodičům.

A co se dělo pak, vyrazili jste na Národní třídu?

Babičku znáš, nikdy nemluví sprostě. Tehdy z ní vylítlo mnoho nadávek na komunisty a komunistické zřízení. Nepřemýšlela ani chvíli a okamžitě se měla k odchodu. Tvůj děda, který pracoval jako uklízeč a měl jisté zkušenosti s tehdejší tajnou policií, je vybavil penězi ukrytými na různých místech v oblečení – pro všechny případy. Mě nechali doma.

Odkud jsi čerpal informace o tom, co se dělo?

Jediným zdrojem byla Svobodná Evropa. Vysílala na středních vlnách a dala se naladit na mých přijímačích. A tam jsem pochopil, že to asi nebude jen tak. Celý večer jsem vysílání nahrával na starý páskový magnetofon. Někdy okolo osmé se vrátili rodiče. Táta zavčasu zareagoval a s mámou stačili proklouznout Mikulandskou, než ji fízlové zavřeli. Postupem večera se k nám scházeli přátelé, někteří z nich dostali obuškem. Bylo jasné, že stojíme na prahu změny. Ale jaké? To nikdo nevěděl.

Zúčastnil ses nějakých demonstrací?

Pak už všech. Začalo to na Václaváku. Dodnes mi běhá mráz po zádech, když slyším Modlitbu pro Martu. A také to zvonění klíči bylo impozantní. Pravidelně jsem o tom psal ve škole na nástěnku. Nevím ani zpětně ze studia historických pramenů a vzpomínek, který ten moment byl klíčový. Na tom se historici zatím neshodli. Já jsem ucítil výhru na komunismem ve chvíli, kdy vystoupil na Letné Josef Kemr. Vynikající herec, v neděli jsme ho potkávali u sv. Ignáce na mši. A ten tam měl krátkou řeč. Když zvolal: „Je-li s námi Bůh, kdo proti nám?“, cítil jsem, že je vyhráno. A věřím, že jsem nebyl sám, ten aplaus byl ohromný.

Jaké to mělo následky ve škole, změnilo se něco?

Ve škole se situace vyvíjela postupně. Už nás nemohli učit podle komunistických učebnic dějepisu a občanské výchovy. To bylo zřejmé hned. Odmítli však s námi diskutovat, že bychom prý jenom papouškovali slova našich rodičů. To mě našťvalo, byli jsme osmáci, poslední rok na základce. Ale zpětně vidím, že asi měli pravdu. Koudelka sotva přečetl odstavec z čítanky, Postránecký nosil do školy hřbitovní svíčky prý na památku demokracie. Tím se snažil vyvlíknout z matematiky, protože zůstal se znalostmi někde v páté třídě. Jára se zrovna vrátil z pastáku (oficiálně z ozdravovny) a Kramář tam směřoval, protože s kamarádem něco někde ukradli. Jinak škola pokračovala ve svých kolejích, v dubnu jsem dělal přijímačky na gympl, kdy záleželo jen na mně. Žádný kádrový posudek mi nemohl zkrášlit cestu. Zpětně to vidím jako nesmírně důležitou změnu, kterou jsem asi nikdy pořádně nedocenil. ■

Doplňovačka

foto: wikimedia

Doplňujte slova ze seznamu do volných políček v křížovce, dokud nezískáte tajenku.

Evropská města

Největším městem Evropy, co do rozlohy i počtu obyvatel, je turecký Istanbul – dnes je domovem zhruba 14,5 milionů lidí. Historické centrum města pochází ještě z dob římské říše. Za svůj vzestup vděčí hlavně císaři Konstantinovi I., který z Byzance vládl „východní“ římské říši. Po celou svou historii pak bylo město významným geopolitickým subjektem.

Na konci 19. století byl už Istanbul moderním milionovým městem s tramvajovou, podzemní i železniční dráhou. Po velkém ekonomickém boomu v 60. letech minulého století zaznamenal tak velký nárůst obyvatelstva, že už v roce 2000 lidnatostí (tajenka).

- 3 ERB
KDE
LUR
PÁR
POP
PUK
ZDE
- 4 LEST
SVAH
UZEL
- 5 DÉMON
DÍVKA
OBNOS
OENIN
SNAHA
TRASA
- 6 DIKTÁT
PÍSMÁK
TRUBEC
- 7 DOLOMIT
HOBLINA
LASTURA
PAKATEL
PODROST
PŘEDKUS
PŘEKLEP
PSOVODI
ROZEPŘE
ŘEZNÍCI
ŘÍMANKA
STAVENÍ
TŘESKOT
ŽÍNĚNKA

